



Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Medio social e cultural e a súa didáctica	Código	652G01025	
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación			
Coordinación	Diéguez Cequiel, Uxío-Breogán	Correo electrónico	uxio.breogan.dieguez.cequiel@udc.es	
Profesorado	Diéguez Cequiel, Uxío-Breogán	Correo electrónico	uxio.breogan.dieguez.cequiel@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>A materia está fundamentada sobre da base de que para coñecer e comprender o contorno sociocultural é necesario o recoñecemento da curiosidade como motor do coñecemento, a formación dunha mente crítica e de compromiso, e a valoración da creatividade, da imaxinación e da sensibilidade.</p> <p>Contémplanse os presupostos teóricos e as experiencias realizadas na Educación Infantil para a comprensión dos contidos, recursos e liñas de acción didáctica. A materia desenvólvese nestes parámetros e na súa programación cobra especial importancia o traballo activo do alumnado.</p> <p>O coñecemento do Medio Social e Cultural está directamente relacionado coas Ciencias Sociais.</p>			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Comprender os procesos educativos e de aprendizaxe no período de 0-6, no contexto familiar, social e escolar.
A5	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía, a liberdade, a curiosidade, a observación, a experimentación, a imitación, a aceptación de normas e de límites, o xogo simbólico e heurístico.
A24	Dominar as técnicas de observación e rexistro.
A26	Saber analizar os datos obtidos, comprender criticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
A29	Valorar a importancia do traballo en equipo.
A33	Coñecer os fundamentos científicos, matemáticos e tecnolóxicos do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
A36	Coñecer a metodoloxía científica e promover o pensamento científico e a experimentación.
A37	Adquirir coñecemento sobre a evolución do pensamento, as costumes, as crenzas e os movementos sociais e políticos ao longo da historia.
A39	Elaborar propostas didácticas en relación coa interacción ciencia, técnica, sociedade e desenvolvemento sustentable.
A40	Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural a través de proxectos didácticos adecuados.
A62	Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro.
A66	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social.
B1	Aprender a aprender.
B3	Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa e espírito emprendedor.
B5	Traballar de forma colaborativa.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.
B8	Capacidade de adaptación a situacións novidasas.
B9	Autonomía na aprendizaxe.
B10	Capacidade de análise e síntese.
B11	Capacidade de busca e manexo de información.
B12	Capacidade de organización e planificación.



B15	Capacidade para asumir a necesidade dun desenvolvemento profesional continuo, a través da reflexión sobre a propia práctica.
B17	Capacidade para presentar, defender e debater ideas utilizando argumentos sólidos.
B18	Capacidade para relacionarse positivamente con outras persoas.
B20	Coñecemento de outras culturas e de outras costumes.
B22	Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.
B24	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben afrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Adquirir os coñecementos fundamentais e necesarios para a comprensión do medio social e cultural e a metodoloxía propia das ciencias sociais para aplicala ao coñecemento do medio social e cultural.	A36 A37	B3 B10 B11	C1 C6 C7
Desenvolver a capacidade de análise e síntese, de esquematización e discernir o prioritario do secundario. Desenvolver o pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.	A26	B1 B3 B10 B12 B17	
Desenvolver estratexias de traballo autónomo e en grupo a fin de potenciar a planificación, organización, a discusión, o diálogo e a negociación na fundamentación do ensino. Presentación de propostas de materiais didácticos, actividades, proxectos unidades didácticas e análises de experiencias. Desenvolver a capacidade para presentar, defender e debater ideas con argumentación sólida.	A24 A26 A29 A33 A36 A39 A66	B1 B3 B4 B5 B7 B8 B9 B11 B12 B17 B18 B22	C1
Adquirir a capacidade de transferir os coñecementos teóricos e prácticos da materia aos contextos das aulas de infantil con programacións e proxectos no marco da lexislación.	A1 A5 A62	B8 B10 B12 B15	
Promover o interese, o coñecemento e o respecto polo medio social e cultural propio, valorando o entorno inmediato. Promover o interese, o coñecemento e o respecto por sociedades e culturas diferentes.	A37 A40	B6 B20 B24	C4 C7 C8

Contidos	
Temas	Subtemas



Unidade 1: Introducción.	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Conceptos e interpretacións. Medio social e cultural e a relación coas ciencias sociais.</li> <li>- Dimensión didáctica das ciencias sociais.</li> <li>- A transversalidade da área de coñecemento do contorno no curriculum.</li> </ul>
Unidade 2: Fundamentos da didáctica do medio social e cultural.	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Traballando coas emocións e a imaxinación.</li> <li>- A aprendizaxe lúdica.</li> <li>- As saídas escolares e outras estratexias na didáctica do medio.</li> <li>- O traballo por proxectos.</li> </ul>
Unidade 3: As coordenadas espazo e tempo e a formación do pensamento social	<ul style="list-style-type: none"> <li>- A comprensión do espazo e do tempo: percepción e conceptualización. O contorno sociocultural nas coordenadas espazo-temporais. A vida en sociedade</li> <li>- O ensino-aprendizaxe do espazo e do tempo. Pensar e expresar o espazo e a idea de tempo. A representación.</li> </ul>
Unidade 4: Recursos e materiais didácticos sobre o medio social e cultural	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Recursos e soportes. Recursos da aula e do centro escolar. Recursos externos.</li> <li>- Os materiais didácticos: funcións, clasificación, contexto. O deseño de actividades.</li> </ul>
Unidade 5: Tems formativos para o coñecemento do medio social e cultural	<ul style="list-style-type: none"> <li>- O contorno inmediato e o potencial educativo. Elaboración de propostas para a didáctica.</li> <li>- Patrimonio material e inmaterial, Concepto e potencialidades. Didáctica do patrimonio. Propostas didácticas para o ensino-aprendizaxe.</li> <li>- Introducción ao coñecemento do medio social e cultural de Galicia. Patrimonio cultural de Galicia.</li> </ul>

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	B1	1	0	1
Análise de fontes documentais	A24 B11	1	1	2
Discusión dirixida	B7 B17 B18	1	1	2
Eventos científicos e/ou divulgativos	B8 B18 B22	1	1.75	2.75
Presentación oral	B17 C1	1	10	11
Saídas de campo	A40 A66 B6	5	21.25	26.25
Seminario	A33 A36 A39 A62 B1 B3 B4 B7 B8 B12 B18 C6 C8	5	40	45
Aprendizaxe colaborativa	A29 B5	2	0	2
Lecturas	B10 B11	1	1	2
Sesión maxistral	A1 A5 A37 A40 B15 B20 B24 C4 C7	21	0	21
Proba mixta	A26 A37 A39 B9 B10 B20 C1	3	30	33
Atención personalizada		2	0	2

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición



Actividades iniciais	Os bloques temáticos iniciaránse con exposicións de ideas que permitan aproximarse aos coñecementos previos do alumnado e á súa motivación e interese polo tema para acadar os obxectivos en cada un e no conxunto da materia.
Análise de fontes documentais	Ao longo do curso, o alumnado terá ocasión de coñecer e manexar diversas fontes de información e documentación: orais, escritas, gráficas, iconográficas, epigráficas... así como artigos en revistas, libros, audiovisuais, páxinas web, etcétera. O traballo coas fontes servirá para a adquisición de coñecementos sobre das mesmas e para o seu recoñecemento e utilización como recursos didácticos.
Discusión dirixida	Levarase a cabo durante todo o curso, con especial incidencia naqueles temas que requiran unha maior participación na discusión, para traballar a capacidade de expresión oral, diálogo e argumentación principalmente.
Eventos científicos e/ou divulgativos	Asistencia e participación a un evento formativo que poderá ser en calquera modalidade de interese: conferencia, proxección, representación, exposición, etcétera. As alumnas e alumnos realizarán unha reflexión acerca da actividade.
Presentación oral	Os traballos de propostas de accións didácticas que se desenvolvan, serán obxecto de exposicións na aula por parte de todos os membros de cada pequeno grupo diante do grupo completo. Estas exposicións serán realizadas tanto ao presentar os traballos finalizados como durante a elaboración dos mesmos, algúns deles &quot;in situ&quot; en relación coas saídas de campo. Promoverase o intercambio de ideas, análise do exposto e suxestións para conseguir o debate construtivo acerca das propostas ou traballos presentados por cada pequeno grupo.
Saídas de campo	Constitúen unha parte moi importante no desenvolvemento da materia e serán saídas programadas a contextos educativos e a contextos do contorno inmediato. Realizaranse diferentes tipos de saídas a fin de que o alumnado teña un coñecemento dobre: os tipos de saídas e o propio medio ou contorno inmediato. O alumnado desenvolverá capacidades relacionadas coa observación directa e sistemática, a experimentación, a recollida de información e a realización de propostas didácticas. Preténdese a inmersión no medio para a súa comprensión integral.
Seminario	Realización de proxectos ou propostas de acción didáctica, formulado dende o prisma dos seminarios e a súa técnica de discusión, participación, elaboración de documentos e conclusións. Organización en pequenos grupos para traballar conxuntamente en propostas didácticas relacionadas, principalmente, coas saídas de campo e con temas que xurdan da dinámica da propia materia e do grupo e temas propostos pola profesora. Os traballos en pequenos grupos serán presentados e debatidos no gran grupo conxuntamente.
Aprendizaxe colaborativa	Traballo conxunto en pequenos grupos.
Lecturas	Realizaranse lecturas críticas de artigos de revistas, capítulos de libros ou calquera outro tipo de texto. Traballarase a comprensión, a capacidade de síntese e a valoración crítica, principalmente.
Sesión maxistral	As explicacións teóricas referiránse ós contidos básicos que forman a estrutura de cada tema. Realizaranse co apoio de documentación específica e medios audiovisuais e estará directamente relacionada coas metodoloxías utilizadas na docencia interactiva.
Proba mixta	Ao longo do curso iránse realizando diferentes probas e actividades para avaliación continua, en relación cos contidos traballados e coas actividades recollidas nas metodoloxías. Realizarase unha proba escrita na primeira oportunidade de avaliación que versará tanto sobre aspectos teóricos tratados na docencia expositiva como nos prácticos das sesións interactivas. Teránse en conta aspectos tales como coñecemento dos conceptos fundamentais da materia, corrección e claridade na expresión, capacidade de síntese, capacidade de relación e creatividade.

## Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	O alumnado recibirá atención personalizada que o oriente na metodoloxía para a realización dos seminarios, así como no seguimento destes.

## Avaliación



Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Seminario	A33 A36 A39 A62 B1 B3 B4 B7 B8 B12 B18 C6 C8	Os proxectos que se realicen serán avaliados, principalmente, segundo criterios de planificación, corrección nos contidos, idoneidade para o nivel ou ciclo que se deseñen e creatividade nas propostas didácticas.	30
Proba mixta	A26 A37 A39 B9 B10 B20 C1	1. Ao longo do curso iranse realizando diferentes probas e actividades para avaliación continua, en relación cos contidos traballados e con actividades recollidas nas metodoloxías (presentación oral, saídas, recensión, eventos, etc.). Estas probas puntuarán ate 20. 2. Realizarase unha proba escrita na primeira oportunidade de avaliación que versará tanto sobre aspectos teóricos tratados na docencia expositiva como nos prácticos das sesións interactivas. Teranse en conta aspectos tales como coñecemento dos contidos fundamentais da materia, corrección e claridade na expresión, capacidade de síntese, capacidade de relación e creatividade. Esta proba puntuará ate 50.	70

#### Observacións avaliación

Na avaliación terase en conta a asistencia e a participación activa. O alumnado que non chegue a unha asistencia do 80%, será avaliado pola proba escrita que pasará a ter un valor do 100%.

O alumnado que se acolla á matrícula a tempo parcial, será avaliado pola proba escrita, que terá un valor do 100%, ou ben poderá realizar un traballo de curso individual e a proba obxectiva, sendo cualificados nun 50% cada unha destas metodoloxías. Para acollerse a esta modalidade, é condición necesaria unha titoría previa na que se determinen as características e planificación así como asistir a titorías (mínimo 3) para facer un seguimento directo da construción do traballo de curso.

Valoraranse os coñecementos adquiridos, a

comprensión e capacidade de síntese, a claridade expositiva oral e escrita e a

participación e cumprimento nas tarefas que se encomenden tanto individuais

como en grupo. Na planificación das metodoloxías desta Guía Docente non se indica a avaliación das que se

inclúen na proba mixta 1. (presentación oral, etc.) por constituír un proceso de avaliación continua e global.

#### Fontes de información



<b>Bibliografía básica</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Aranda Hernando, A.M. (2016). Didáctica de las ciencias sociales en educación infantil.. Madrid: Síntesis</li> <li>- Benejam, P. et al. (2002). Las ciencias sociales: concepciones y procedimientos.. Barcelona: Graó.</li> <li>- Cooper, H. (2002). Didáctica de la historia en la educación infantil y primaria. . Madrid: Morata.</li> <li>- Coma Quintana, L., Santacana i Mestre, J. (2010). Ciudad educadora y patrimonio. Cookbook of heritage.. Gijón: Nigra</li> <li>- Casanova Alfonsea, E., Arias Ferrer, L., Egea Vivancos, A. (2018). La metodología por proyectos como oportunidad para la introducción de la historia y el patrimonio en las aulas de Educación Infantil.. Murcia: Contextos Educativos, 22</li> <li>- Cuenca, J.M. (2008). La enseñanza y aprendizaje de las ciencias sociales en Educación Infantil.. Jaén: Universidad de Jaén.</li> <li>- Egan, K. (1991). La comprensión de la realidad en la educación infantil y primaria. . Madrid: Morata.</li> <li>- Escamilla, A. (2009). Las competencias básicas en la programación de aula: infantil y primaria (3-12 años).. Barcelona: Graó.</li> <li>- Feliu Torruella, M. y L. Jiménez Torregrosa (coords.) (2015). Ciencias sociales y educación infantil (3-6). Barcelona: Graó</li> <li>- Miralles, P., S. Molina y A. Santisteban (eds.) (2011). La evaluación en el proceso de enseñanza y aprendizaje de las ciencias sociales. . Murcia: A.U.P.D.C.S.</li> <li>- Pérez, E.M., Baeza, M.C., Miralles, P. (2008). El rincón de los tiempos. Un palacio en el aula de Educación Infantil.. Revista Iberoamericana de Educación, 48:1-10.</li> <li>- Prats, J. y Santacana, J. (2009). Ciudad, educación y valores patrimoniales. La ciudad educadora, un espacio para aprender a ser ciudadanos.. Íber, 59, pp. 8-21</li> <li>- Rivero Gracia, P. (coord.) (2011). Didáctica de las ciencias sociales para Educación Infantil.. Zaragoza: Mira Editores</li> <li>- Rodríguez Lestegás, F. (1995). Didáctica das Ciencias Sociais na Educación Infantil.. Vigo: Ed. Ir Indo.</li> </ul> <p>A bibliografía básica e as páxinas web iranse ampliando conforme se vaia tratando a materia. Páxinas web: <a href="https://vtshome.org/http://innovarteinfantil.wordpress.com">https://vtshome.org/http://innovarteinfantil.wordpress.com</a> <a href="http://clio.rediris.es">http://clio.rediris.es</a> <a href="http://www.edu.xunta.es">www.edu.xunta.es</a> <a href="http://www.educahistoria.com">www.educahistoria.com</a> <a href="http://www.aaviladonga.es">www.aaviladonga.es</a> <a href="http://www.atapuerca.com">www.atapuerca.com</a> <a href="http://www.educabarrie.org">www.educabarrie.org</a> <a href="http://www.museobelasartes.coruna.es">www.museobelasartes.coruna.es</a> <a href="http://www.educoruna.gal">www.educoruna.gal</a></p>
<b>Bibliografía complementaria</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- AA.VV. (1991-2008). Galicia. Proxecto Hércules.. A Coruña: Hércules de edicións</li> <li>- Coma. L. (2009). La evaluación de las actividades patrimoniales.. Íber, 59-22-37.</li> <li>- Mariño Ferro, X.R. (2000). Antropoloxía de Galicia.. Vigo: Xerais.</li> <li>- Bas, B. (2011). Imaxes do patrimonio cultural para traballar as competencia básicas.. A Coruña: XI Congreso Internacional Galego-Portugués de Psicopedagogía.</li> <li>- Bas, B. (2012). Experiencia sobre a utilización do entorno cultural como recurso didáctico na formación do profesorado de Educación Infantil.. Universidade de Vigo: Xornada de Innovación Educativa 2012.</li> </ul> <p>A bibliografía complementaria irase ampliando conforme se vaian tratando e traballando os temas e actividades.</p>

## Recomendacións

### Materias que se recomenda ter cursado previamente

### Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Medio histórico e xeográfico de Galicia e a súa didáctica/652G01029

### Materias que continúan o temario

## Observacións

Os traballos dos seminarios entregaranse en presentación powerpoint, non impresos, a fin de colaborar nunha facultade respectuosa co medio ambiente e sostible. Poderanse entregar materiais didácticos elaborados complementarios, en caso de estimarse oportuno.



(\*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías